

Το Άγιον Όρος στην ελληνική ζωγραφική του 20ου αι.

/ [Πεμπτουσία](#)

Με την είσοδο στον νέο αιώνα μια σειρά γεγονότων πολιτικού και οικονομικού χαρακτήρα συμβαίνουν στην Ελλάδα. Η προηγούμενη περίοδος με πρωταγωνιστή τον Τρικούπη και το μεγαλεπήβολο σχέδιό του για ανάπτυξη είχε σαν αποτέλεσμα την χρεοκοπία του 1893 και την επέμβαση του Διεθνούς Οικονομικού ελέγχου στην χώρα. Παράλληλα σειρά λανθασμένων επιλογών στην εξωτερική πολιτική θα συνδεθούν με τον Μακεδονικό Αγώνα και την εξέγερση της Κρήτης.[\[1\]](#)

[Ρέγκος, Μονή Μεγίστης Λαύρας, 1939, αυγοτέμπερα, 84X102, συλλογή δημοτικής Πινακοθήκης](#)

*Ρέγκος, Μονή Μεγίστης Λαύρας, 1939, αυγοτέμπερα, 84X102, συλλογή δημοτικής Πινακοθήκης
Θεσσαλονίκης*

Ακολουθεί η ανάληψη της πολιτικής εξουσίας από τον Βενιζέλο μετά το κίνημα στο Γουδί (1909) που θα σημάνει νέες εξελίξεις στο πολιτικό - οικονομικό γίγνεσθαι. Στην ήδη αστικοποίηση του πληθυσμού θα προστεθούν οι προσπάθειες εκσυγχρονισμού και εκβιομηχάνισης.[\[2\]](#) Η «πρόσω ολοταχώς» ανάπτυξη θα προσκρούσει στα *ταραγμένα ύδατα* της Μικρασιατικής εκστρατείας, την ολέθρια έκβασή της καθώς και στην ελλιπή πολιτική μέριμνα για ανάπτυξη.

Η συγκυρία των πολέμων και η στατική εικόνα της βιομηχανίας θα οδηγήσουν στην ύφεση την οικονομία.[\[3\]](#) Παράλληλα, η παγκόσμια κρίση του '29 θα επιδεινώσει την κατάσταση ενώ στον πολιτικό χώρο επικρατεί αστάθεια, συχνές εναλλαγές κυβερνήσεων και στρατιωτικά πραξικοπήματα όπου δυνάμεις της συντήρησης μάχονται με τις προοδευτικές.

Σε αυτήν την δύσκολη πραγματικότητα αντανakλάται η καλλιτεχνική δημιουργία μια και οι καλλιτέχνες από τους πρώτους αντιλαμβάνονται και εκφράζουν την κάθε εποχή. Ωστόσο παρατηρείται καλλιτεχνική «έκρηξη» η οποία βασίζεται στις άνευ προηγουμένου πολλαπλές αναζητήσεις των δημιουργών που εκτείνονται τόσο σε θέματα τεχνοτροπίας όσο και θεματογραφίας.[\[4\]](#)

Την καλλιτεχνική αυλαία του εικοστού ανοίγουν οι φυσιογνωμίες των Νικηφόρου Λύτρα, Μπουζιάνη, Γουναρόπουλου, Παπαλουκά, Στέρη και Κόντογλου. Την ίδια

εποχή που στην Ευρώπη μεσουρανούν ο *φωβισμός* και ο *εξπρεσιονισμός*, οι Έλληνες καλλιτέχνες στρέφονται προς το Παρίσι[5] και καταφέρνουν να συμπορευτούν χρονικά για πρώτη φορά με την Δύση. [6]

Την δεύτερη δεκαετία του αιώνα κάνει την εμφάνισή της η **Ομάδα Τέχνη** με νεωτεριστές καλλιτέχνες όπως οι Παρθένης, Βυζάντιος, Τριανταφυλλίδης, Κογεβίνας που αναζητούν την «απαγκίστρωση» της τέχνης από τον στείρο *ακαδημαϊσμό του Μονάχου*[7] και στοχεύουν στην *καλλιτεχνική αλλαγή*. [8]

Οι ριζοσπαστικές απόψεις της ομάδας, απηχούν μια νέα άποψη για την τέχνη και συνάδουν με την προοδευτικότητα στην πολιτική και κοινωνική ζωή του τόπου. Ο κύριος εκπρόσωπος της, ο Παρθένης θα υποστηριχτεί τόσο από το εκσυγχρονιστικό πνεύμα του βενιζελισμού[9] όσο και από τον *συντηρητικό* λογοτέχνη Ζ. Παπαντωνίου.[10]

(συνεχίζεται)

[1] Βακαλόπουλος, Κ, *Νεοελληνική Ιστορία(1204-1940)*, Θεσσαλονίκη, Εκδοτικός οίκος αδερφών Κυριακίδη, 1993, σ. 231-253.

[2] Σβορώνος, Ν, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής ιστορίας*, Αθήνα, Θεμέλιο, στέκδοση, σ.100-105.

[3] Κρεμμύδας, Β. (επιμ) *Εισαγωγή στη Νεοελληνική Οικονομική Ιστορία(18^{ος} -20^{ος} αιώνας)*, Αθήνα, τυπωθήτω, 2003, σ.147-209. « Παρά το γεγονός ότι ο προσφυγικός πληθυσμός αποτέλεσε την δεξαμενή εργατικού δυναμικού και αρχικά έδωσε πνοή στην βιομηχανία».

[4] Χρήστου, Χρ. *Η ελληνική ζωγραφική στον εικοστό αιώνα: 1882-1922*, τομ Α., Αθήνα, Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφέλιμων Βιβλίων, 2000, σ.12-25.

[5] Κωτίδης, Α., ο.κ.Μαλέας, διδακτορική διατριβή, Θεσσαλονίκη, 1982, « Η στροφή στο Παρίσι ήταν η φυσική κίνηση του καλλιτέχνη που αναγνώριζε στον εαυτό του το δικαίωμα της αμφισβήτησης : επειδή αυτή η πόλη ήταν το κέντρο της αμφισβήτησης, της αναμέτρησης του παλιού με το νέο, και, , επομένως, της εξέλιξης».σ. 92.

[6] Προκοπίου, Α., *Νεοελληνική τέχνη*, Βιβλίο πρώτο, 1936. Σύμφωνα με τον

Προκοπίου « το Παρίσι – Εμπρεσιονισμός αποτελεί το τρίτο μέρος της τριλογίας της νεοελληνικής τέχνης.»σ. 30.

[7] Κωτίδης, Α., 1982, οπ.π.σ.96.

[8] Παπανικολάου, Μιλτ., *Η Ελληνική Τέχνη του 20^{ου} αιώνα, Ζωγραφική – Γλυπτική*, Θεσσαλονίκη, Βάνιας, 2006., σ.49.

[9] Παπανικολάου, Μιλτ, 2006, οπ.π, σ. 49. «μεταρρυθμίσεις στο χώρο της οικονομίας, στην ιδιοκτησία της γης, στο φορολογικό σύστημα αλλά και με τον αγώνα των προοδευτικών κύκλων για την επικράτηση της δημοτικής γλώσσας»..

[10] Κωτίδης, Α., *Μοντερνισμός και « Παράδοση» στην ελληνική τέχνη του Μεσοπολέμου*, τόμος Α,Θεσσαλονίκη, University Studio Press, ,1993, οπ.π.,σ. 66-68.